

Historisch besef

Citation for published version (APA):

Slootweg, J. G. (2013). Historisch besef. Technische Universiteit Eindhoven.

Document status and date:

Gepubliceerd: 01/01/2013

Document Version:

Uitgevers PDF, ook bekend als Version of Record

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.tue.nl/taverne

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

openaccess@tue.nl

providing details and we will investigate your claim.

COLUMN: HAN SLOOTWEG

HISTORISCH BESEF

In het midden van de negentiende eeuw werden in de steden de eerste gasnetten aangelegd. Ze werden gevoed door gasfabrieken, waarin uit steenkool stads- of lichtgas werd geproduceerd. De aardgasvoorziening nam vooral een vlucht na de vondst van aardgas in het noorden van het land, eind jaren '50 van de vorige eeuw.

De eerste Nederlandse elektriciteitscentrale werd in 1886, in Kinderdijk. Die liet zo'n 350 gloeilampen in de omgeving branden. In de honderd jaar na die eerste elektriciteitscentrale zagen we een ontwikkeling naar steeds grotere centrales, steeds hogere netspanningen en steeds omvangrijker systemen. Drijvende kracht daarachter was het streven om de kosten van de energievoorziening te verlagen en de betrouwbaarheid te verhogen. Dit is uitstekend gelukt. In 1886 kostte een 'abonnement' op de elektriciteitscentrale te Kinderdijk om gedurende een jaar één gloeilamp te laten branden meer dan 10 gulden. Dat komt overeen met zo'n 125 euro anno nu terwijl een gemiddelde gloeilamp vandaag de dag voor slechts zo'n 10 euro per jaar aan stroom verbruikt. En een spaarlamp uiteraard nog minder. Waarbij de energievoorziening (gelukkig) ook nog eens vele malen betrouwbaarder is dan in 1886.

Dit alles kon worden bereikt doordat beleid en wetgeving de ontwikkeling van het energiesysteem door de jaren heen in een maatschappelijk gewenste richting stuurde. De gemeenten en provincies trokken in de beginjaren de gas- en elektriciteitsvoorziening naar zich toe om zo ook landelijke gebieden te voorzien van een aansluiting op het energienet. De centrale overheid richtte in de jaren '60 de Gasunie op om aardgas te verkopen en de voor levering daarvan noodzakelijke infrastructuur te realiseren. Nog weer later werd een beleid gevoerd van brandstofdiversificatie voor elektriciteitscentrales,

om financiële en beschikbaarheidsrisico's te kunnen beheersen. Het is dus te danken aan gericht beleid en duidelijke wetgeving dat er gedurende de twintigste eeuw forse stappen zijn gemaakt op het vlak van de betrouwbaarheid en de betaalbaarheid van het energiesysteem. In de 21e eeuw vraagt de derde pijler onder het energiesysteem, duurzaamheid, nadrukkelijk de aandacht.

Op basis van de ervaringen in de twintigste eeuw had het alleszins voor de hand gelegen om ook daarvoor beleid te formuleren en wetgeving uit te vaardigen. In plaats daarvan werd het energiesysteem overgelaten aan het krachtenspel van de vrije markt. Maar op het vlak van duurzaamheid heeft de markt niet veel gebracht. Nederland bungelt onderaan de Europese lijstjes qua bijdrage van duurzame energiebronnen. En door de lage kolenprijzen en hoge gasprijzen neemt de CO₂-uitstoot per geproduceerde kilowattuur aan elektriciteit momenteel eerder toe dan af.

Het is daarom hoopgevend dat het onlangs gesloten Energieakkoord het roer om gooit, als wordt gesteld: Om de energietransitie te realiseren, moet wetgeving kaderstellend en consistent zijn om lange termijn zekerheid te bieden aan investeerders. De wetgeving dient daarnaast innovatie te faciliteren." (p. 38). Dat is een koerswijziging die getuigt van historisch besef. En die hoop geeft dat het Energieakkoord geschiedenis zal schrijven door het startpunt te vormen van een ontwikkeling naar een duurzame energievoorziening voor Nederland.

PROF.DR.IR. J.G. (HAN) SLOOTWEG IS HOGLERAAR AAN DE TECHNISCHE UNIVERSITEIT EINDHOVEN EN IS DAARNAAST WERKZAAM BIJ EEN REGIONALE NETBEHEERDER